

K Ö Y L I Ö , Y T T I L Ä N O T T A

Rautakautisen ruumiskalmiston

koekaivaus

Seija Sarkki 1973

Köyliö, Yttilän Otta

Rautakautisen ruumiskalmiston koekaivaus

Rek. n:o

Maanomistaja: Turun puhelinpiirin piirikonttori, os. Humalistonkatu

1 IV krs. 20101 Turku 10

Peruskartta 1134 10 1:20000 Säköylä, painettu 1962

Kaivausalueen koordinaatit: x=6778 04

y=573 72

z= 134, noin 43 m mpy.

Paikalta ovat löydökset KM 19331:1-10

Aikaisemmat tutkimukset: Unto Salon inventointi 1953, Anna-Liisa Hirviluodon tarkastus 1965.

Liitteet 1-5 ovat kertomukseen liittyviä karttoja.

Liitteet 6-8 ovat kuvatauluja, joissa on valokuvat negatiiveista ff. 40917-40948.

Syksyllä 1973 sain Museoviraston Esihistorian toimistolta määräyksen tehdä koekaivauksen Köyliön, Yttilän Ottassa sijaitsevan rautakautisen ruumiskalmiston rajan tuntumaan, koska alue rauhoitettuna esti Posti- ja lennätinlaitosta toteuttamasta uuden automaattikeskuksen rakentamista. Turun puhelinpiirin piiripäällikkö H. Ahvamaa oli soittanut Museovirastoon ja pyytänyt paikan pikaista tutkimista, jotta rakennustyöt voitaisiin aloittaa mahdollisimman nopeasti. Turun puhelinpiirin piirikonttori sitoutui myös suorittamaan tutkimuksesta aiheutuvat kustannukset. Koekaivaus paikalla tehtiin 19.9. - 25.9.1973.

Yttilän Ottan kalmistoalue sijaitsee Köyliön pitäjän Yttilän kylässä, Köyliönjärven itärannalla, Köyliönsaaresta etelään olevassa niemessä, järven itäpuolitse kulkevan tien Säköylä - Kankaanpään kylä - Köyliö Ristola länsipuolella, tiestä noin 600 m:n etäisyydellä. Köyliön kirkolta on paikalle matkaa linnuntietä noin 2 km (liite 1). Vuoden 1973 kaivausalue sijaitsee Yttilän Ottan niemen tyvessä, Posti- ja lennätinlaitoksen tontilla,

sen kaakkoiskulmassa, paikalla, johon uusi keskusrakennus oli tarkoitus rakentaa (liitteet 1 ja 2, kuva 1). Tutkittu alue oli yhteensä noin 240 m².

Ensin paalutettiin T:n muotoinen alue, toinen oja lähes itä-länsisuunn-
taisesti suunnitellun rakennuksen keskikohdalle, toinen oja lähes pohjois-
eteläsuunnalta ko. alueen länsireunaan. Koeoja 1(14/10-30) oli 2x22 m,
koeoja 2(10-20/10) 2x12 m(liite 3, kuvat 2 ja 3). Kiintopisteeksi valittiin
tontin koilliskulmassa oleva rajakivi, jonka lukemaksi saatiin 134. Tässä
vaiheessa ei suoritettu kiintopisteen kuljetusta, koska 42,5 m:n korkeuskäy-
rä kulkee läheltä aluetta (liite 1), ja niemen kärjessä on kivi, johon on
merkitty lukema 42,845, joten kaivausalueen kiinnittäminen valtakunnalli-
seen korkeuskiintopisteeseen käy helposti myöhemminkin, mikäli tutkimuksia
paikalla jatketaan.

Aluksi poistettiin turve molemmista koeojista, sen jälkeen siirryttiin
poistamaan pintamultaa, ensin ohuesti lapioidilla ja sitten lastoilla kunnes
esiin tuli punaisenruskea hiekka, joka koeojan 1 itäpäässä muuttui saven-
sekaiseksi hiesuksi. Kummassakaan koeojassa ei ollut havaittavissa mitään
ruumishautauksiin eikä myöskään muihin kiinteisiin muinaisjäännöksiin viit-
taavia merkkejä. Varmuuden vuoksi poistettiin hiekkaa vielä noin 15 cm:n
vahvuudelta, mutta tuloksetta. Hiekan punaisenruskea väri näillä seuduilla
on luontainen.

Tämän jälkeen paalutettiin koeojien 1 ja 2 itä- ja pohjoispuolelle jää-
vä alue, 16-20/10-24(liite 3). Ensin poistettiin turve ruuduista 20/10-24,
16-20/16-20, sen jälkeen poistettiin pintamulta, heti tämän altasilmästyi
näkyviin kuusi lähes suorakaiteen muotoista, ympäristöönsä huomattavasti tum-
mempaa aluetta, joista kaksi oli lähes itä-länsisuunnassa ja neljä lähes
pohjois-eteläsuunnassa. Niistä yksi ulottui avatun alueen pohjoispuolelle
ruudun 20/16 pohjoisreunassa. Tämän vuoksi avattiin ruutu 22/16 ja todet-
tiin ko. läikkä samankaltaiseksi kuin toisetkin(liitteet 4 ja 5, kuvat 4-8).
Tummaa alueita voitaneen pitää merkkeinä ruumishautauksista. Nämä läikät
olivat kaikki noin 0,80-1 m:n levyisiä ja noin 2 m:n pituisia.

Varmistuksen vuoksi avattiin vielä ruudut 16-18/12-14, mutta tämä alue
osottautui aivan koskemattomaksi.

Koekaiivauksen tarkoituksenahan oli tarkastaa, onko paikalla muinaisjään-
nöstä, ja voidaanko lupa rakentamiseen myöntää. Koska nyt kyseiset sangen
epäilyttävät kuviot tulivat näkyviin, oli ilmeistä, että rakentaminen tul-
taisiin kieltämään. Tästä syystä rakennuttaja pohti tilannetta ja tuli tu-
lokseen, että rakennuksen paikkaa voitaisiin siirtää etelämmäksi niin paljon,
että lain määräämä, vähintään 2 m:n suoja-alue jäisi eteläisimmän oletetun
hautakuvion ja tulevan rakennuksen pohjoisseinän välille. Tämän vuoksi oli
tulevan rakennuksen alle jäävä maa-alue ja lisäksi riittävä suoja-alue tut-
kittava kokonaisuudessaan. Nämä alueet osottautuivat kuitenkin täysin koske-
mattomiksi. Tutkitun alueen pohjoisosa, jossa tummat läikät todettiin sekä
2 m:n levyinen suoja-alue peitettiin odottamaan mahdollisia tarkempia tut-
kimuksia.

Helsingissä 20.02.1974

Seija K. Sarkki

Seija K. Sarkki

Luettelo niistä negatiiveista, joista ei ole kopioita

40941: Köyliönsaari kuvattuna Yttilän Ottan uimalaitoksen päältä, suunnilleen etelästä. Panoraaman alku.

40942: Panoraama jatkuu etelää kohti

40943

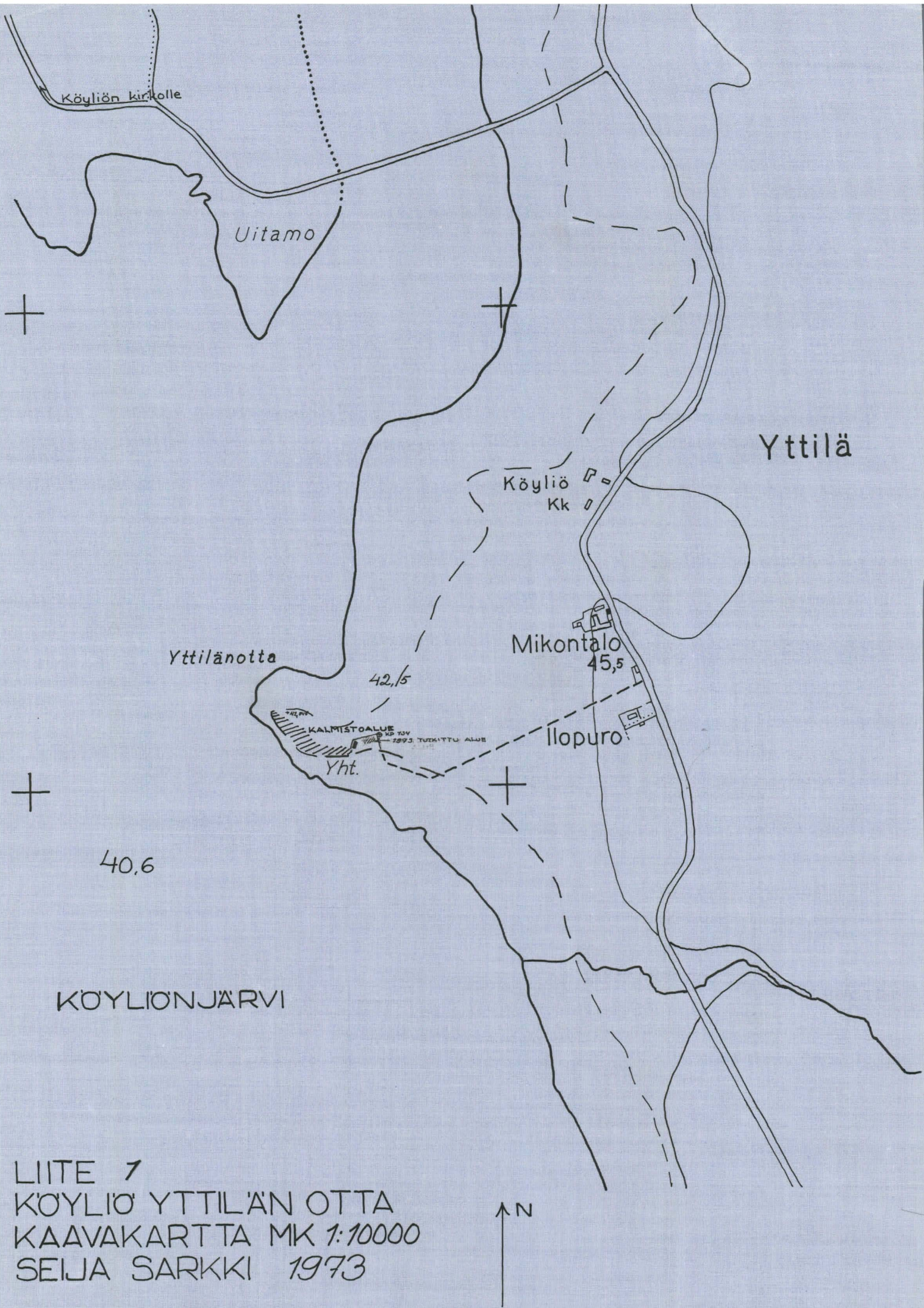
40944

40945

40946

40947

40948: Panoraaman loppuosa, jossa näkyy Yttilän Ottan kalmistoaluetta lännestä päin.

LIITE 2
KÖYLIO, YTTILÄN OTTA
YLEISKARTTA
SEIJA SARKKI 1973

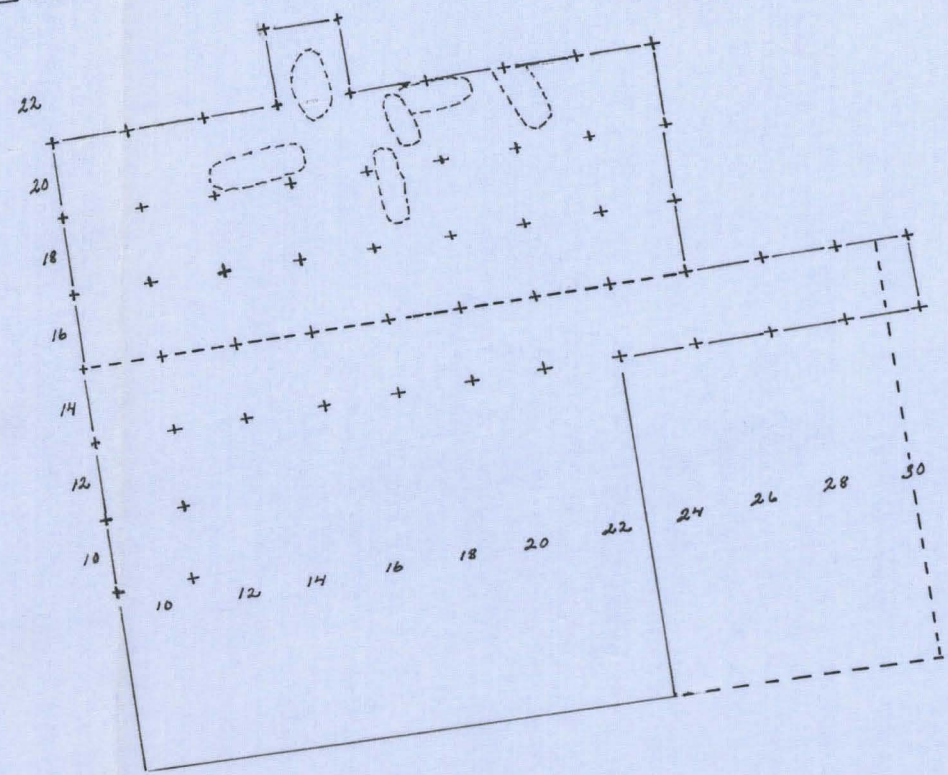

MIKKOLAN PELTOA

RÄJÄKIVI
KP 134, N. 43 M MPY

METSÄÄ

MIKKOLAN PELTOA

VANHA KESKUSRA-
KENNUS

← TIE NIEMEN KÄRKKEEN

METSÄÄ

VAJA

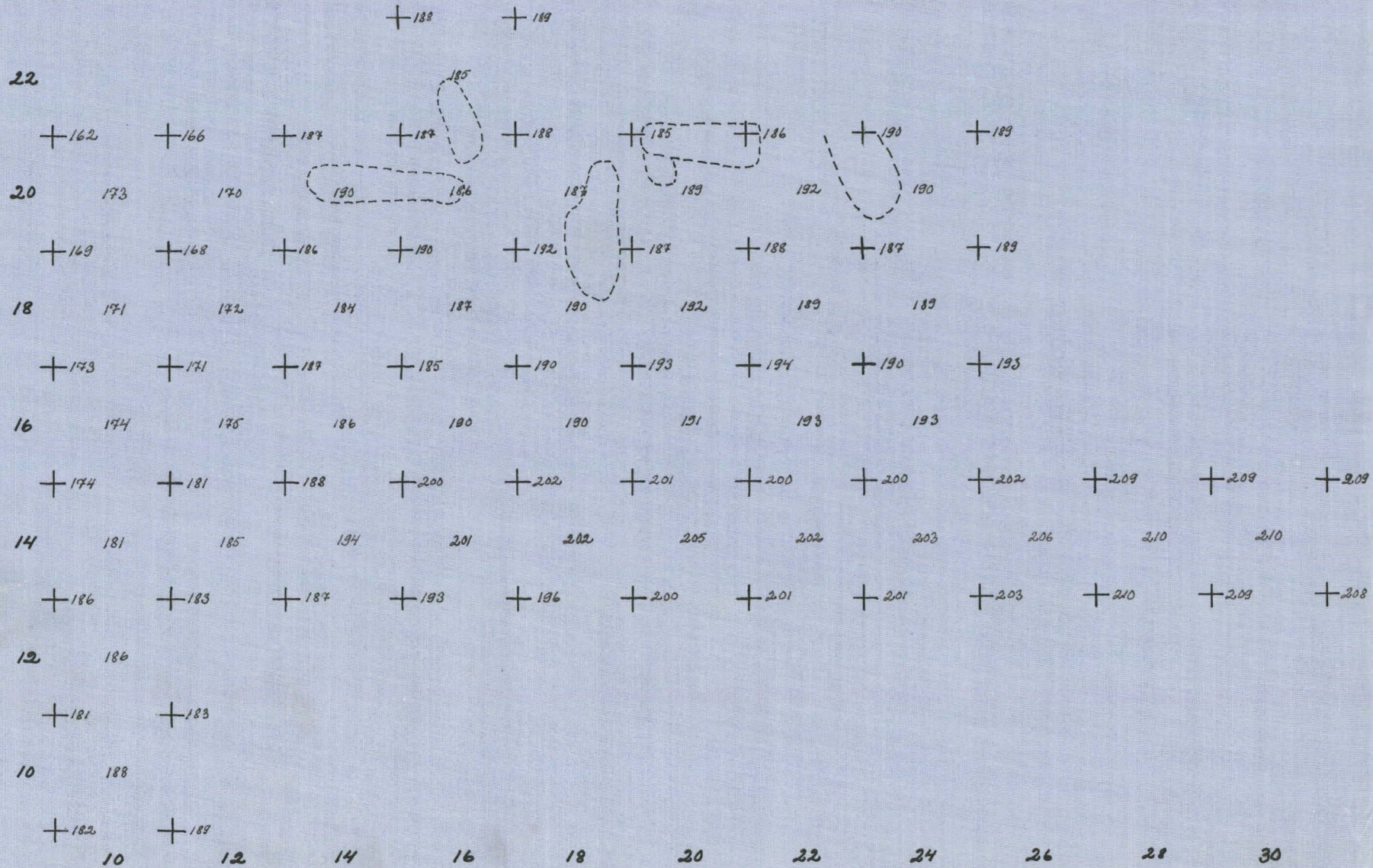
MÖKKI

METSÄÄ

MAANTIETALLE →

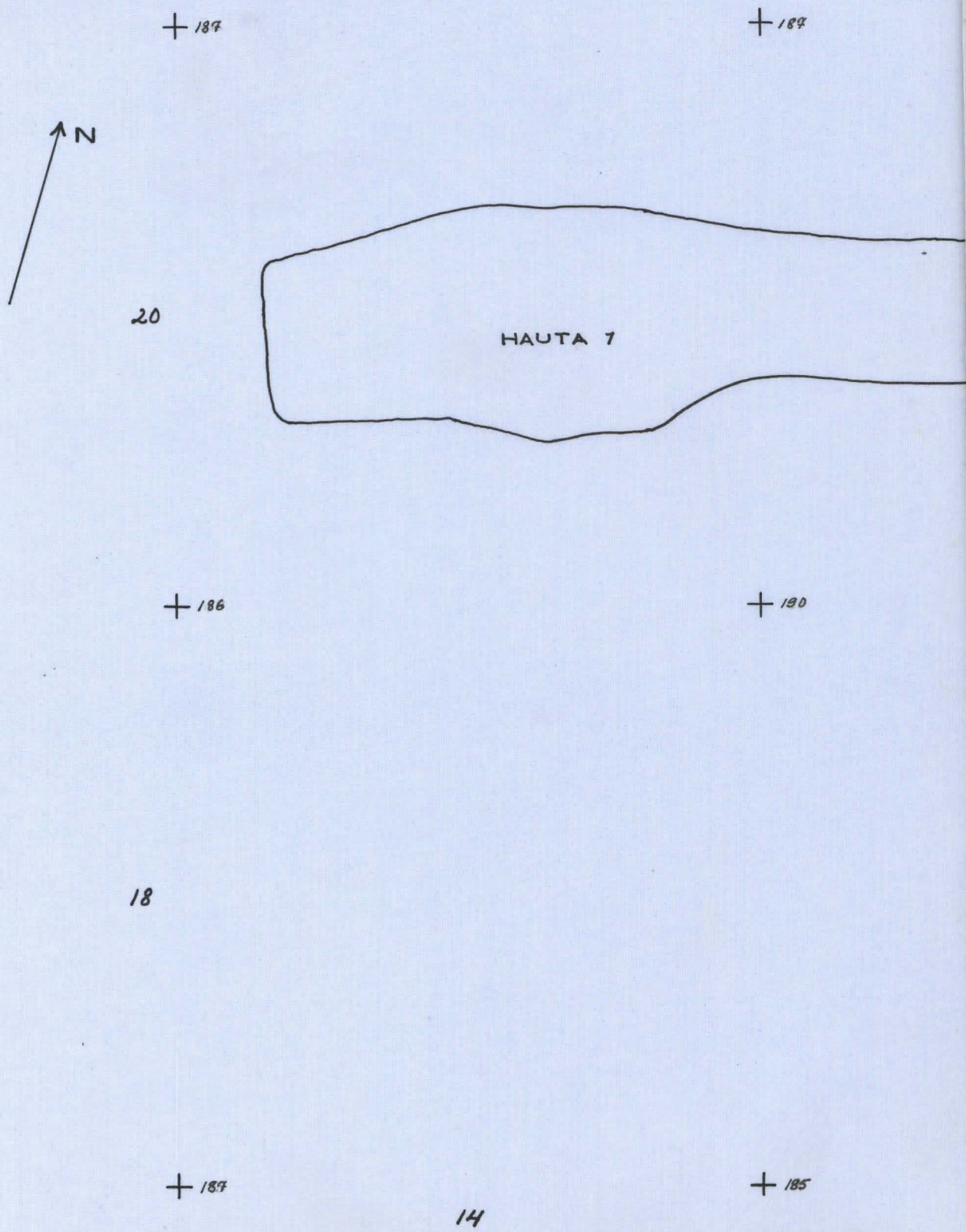
← TIE UIMARANTAAN

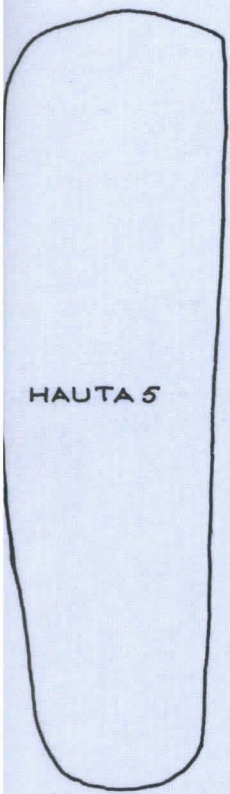
LIITE 4
 KÖYLIO YTTILÄN OTTA
 POHJALUVUT
 SEIJA SARKKI 1973
 MK 1:100
 KP 134

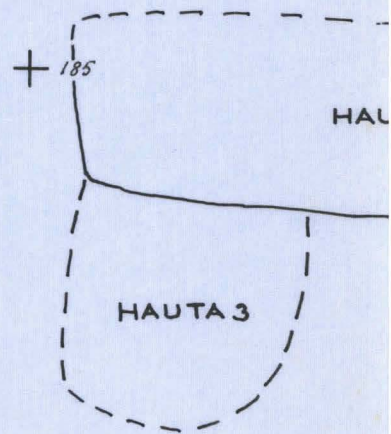
LIITE 5
KÖYLIO' YTTILÄN OTTA
HAUTOJEN SIJAINTI
SEIJA SARKKI 1973
MK 1:20
KP 134

— SELVÄ RAJA
--- EPÄMÄÄRÄINEN RAJA

+ 188

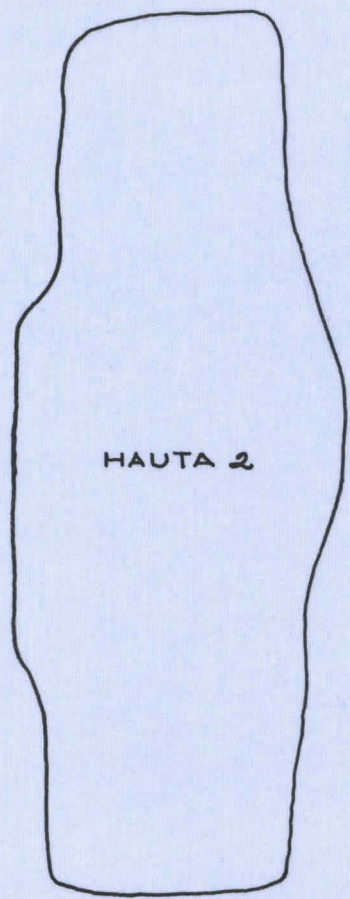

+ 185

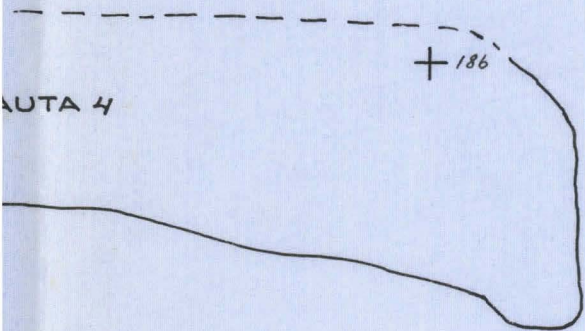
+ 192

+ 187

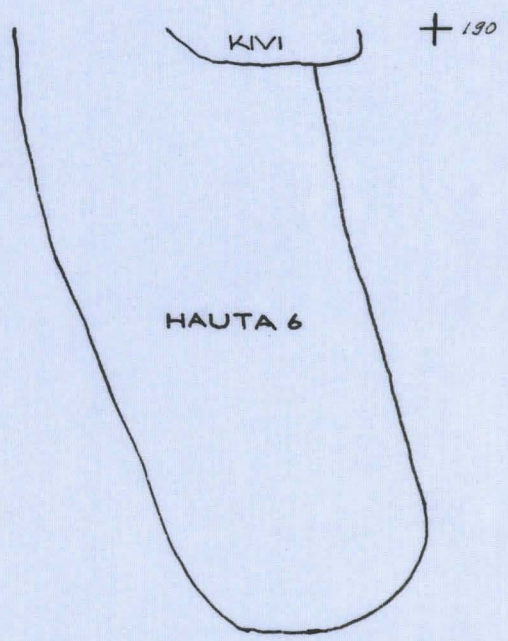
+ 192

+ 193

HAUTA 4

+ 186

KIVI

+ 190

HAUTA 6

+ 188

+ 187

+ 194

+ 190

KÖYLIÖ YTTILÄN OTTA

FF. 40919-40921

KUVA 1 KÖYLIÖN YTTILÄN OTTAN KALMISTOALUETTA KUVATTUNA POHJOISESTA. VUODEN 1973 KOEKAIVAUS KÄSITTI NUOLTEN VÄLISSÄ SIJAITSEVAN ALUEEN. KUVAN OIKEASSA LAIDASSA NÄKYVÄN KATAJIKON TAKANA ON VILLE LUHO TUTKINUT VUONNA 1953 YHDEN NIUKKALÖYTÖISEN RUUMISHAUDAN PAIKALLA OLEVASTA KALMISTOSTA.

F. 40922
 KUVA 2 KOEOJA 1 KUVATTUNA
 L'ANSILOUNAASTA. TAM'A ALUE
 OSOITTAUTUI TYHJ'AKSI. HAUTA-
 KUVIOT LOYTYIVAT OJAN VASEM-
 MALTA PUOLELTA, TASSA' VIELA'
 AVAAMATTOMALTA ALUEELTA.
 KUVA OTETTU PINTAMULLAN
 POISTON J'ALKEEN.

F. 40923
 KUVA 3 KOEOJA 2 KUVATTUNA
 ETEL'AKAAKOSTA PINTAMUL-
 LAN POISTON J'ALKEEN. MYOS
 TAM'A OJA OLI LOYDOTON.

F. 40924
 KUVA 4 HAUTA N:O 7 KUVATTU-
 NA IT'AKOILLISESTA. HAUTA EROT-
 TUU SITA' YMP'ARIVASTA PUNAI-
 SENRUSKEASTA HIEKASTA
 TUMMANA, SUORAKAITEEN MUO-
 TOISENA L'AIK'AN'A' HAUTA N:O
 5 N'AKYY OSITTAIN KUVAN OIKE-
 ASSA ALAREUNASSA.

F. 40925
 KUVA 5 HAUDAT N:O 1, 2, 3 JA 5
 KUVATTUNA IT'AKOILLISESTA.
 HAUDAT 2, 3 JA 5 OVAT LAHES
 POHJOIS-ETEL'ASUUNTAISIA, HAUTA
 7 ON LAHES IT'A-L'ANSISUUNTAI-
 NEN.

KÖYLIÖ YTTILÄN OTTA

F. 40926
 KUVA 6 HAUTA N:02 KUVATTUNA
 ETELÄKAAKOSTA

F. 40927
 KUVA 7 HAUTA N:05 KUVATTUNA
 ETELÄKAAKOSTA.

F. 40928
 KUVA 8 HAUDAT N:02 JA 3 ETUA-
 LALLA, TAAIMPANA HAUTA N:0
 4, ILMEISESTI OSITTAIN PÄALLEK-
 KÄIN HAUDAN 3 KANSSA.

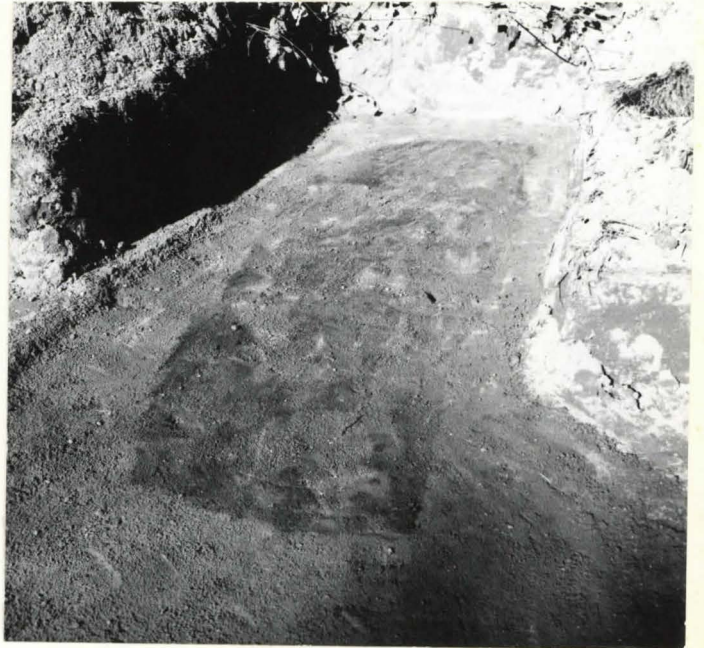

F. 40929
 KUVA 9 YTTILÄN OTTAN KAL-
 MISTOALUETTA KUVATTUNA ITÄ-
 KOLLISESTA. KUVASSA 7 TÄMÄ
 ALUE SIJOITTUU SEN OIKEASSA
 LAIDASSA NÄKYVÄN KATAJIKON
 TAAKSE.

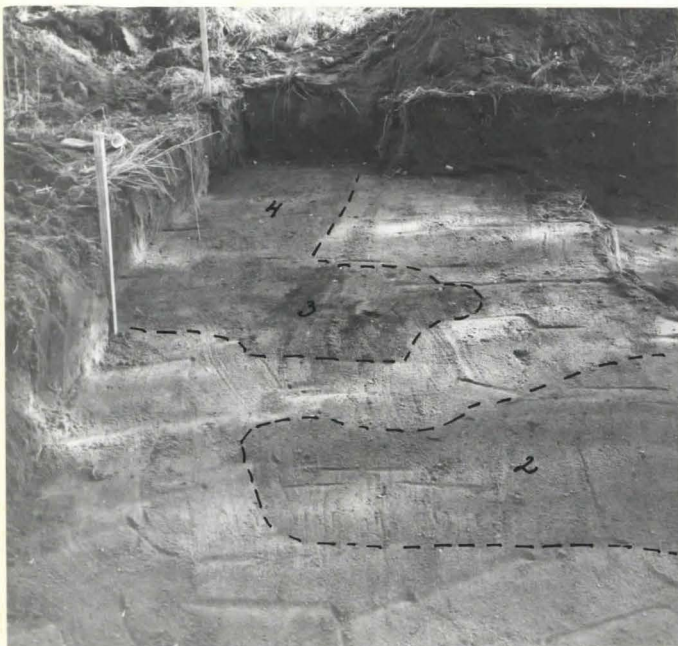
KÖYLIÖ YTTILÄN OTTA

F. 40926
Kuva 6 hauta N:02 kuvattuna
eteläkaakosta

F. 40927
Kuva 7 hauta N:05 kuvattuna
eteläkaakosta.

F. 40928
Kuva 8 haudat N:02 ja 3 etua-
lalla, taaimpana hauta N:0
4, ilmeisesti osittain päälle-
kain haudan 3 kanssa.

F. 40929
Kuva 9 Yttilän ottan kal-
mistoaluetta kuvattuna itä-
kollisesta. Kuvassa 7 tämä
alue sijoittuu sen oikeassa
laidassa näkyvän katajikon
taakse.

FF. 40930-40932.

KUVA 10 YTTILÄN OTTAN KALMISTOALU-
ETTA KUVATTUNA NIEMEN KÄRJESSÄ OLE-
VAN RAKENNUKSEN KATOLTA, SUUNNILLEEN
LUOTEESTA. VUODEN 1973 KÄVAUSPAIKKA
SJOITTU NIEMEN TYVEEN, PUUSTON TAAK-
SE, NUOLEN OSOITTAMALLE KOHDALLE.

KÖYLIÖ YTTILÄN OTTA

FF. 40933-40932

KUVA 11 YTTILÄN OTTAN KALMISTOALUETTA
KUVATTUNA UIMARANNAN HYPPYTELINEEN LA-
ELTA, SUUNNILLEEN LÄNNESTÄ. VUODEN 1973
KAVAUSPAIKKA SIOITTUU NUOLEN OSOIT-
TAMALLE PAIKALLE NIEMEN TYVEEN. ETU-
ALALLA NÄKYÖ KÖYLIÖNJÄRVI, YTTILÄN
OTTASTA PÖHJOISEEN, KUVAN VÄSEMMASSA
LAIDASSA ON KÖYLIÖNSAARI, JONKA KESKI-
KÖHDALLA NÄKYÖ KÖYLIÖN KIRKON TÖRNI.
TÄÄLLÄ SIOITSEE KÖYLIÖN VANHANKAR-
TANON NUOREMMAN RAUTAKAUDEN AIKAINEN
RUUMISKALMISTO.

FF. 40937-40940